

Den moraliska bojkotten?

En fallstudie av den amerikanska bojkotten av OS 1980

Abstract

Sports and politics are inevitably intertwined, even if this notion seldom gets the space it deserves in academic circles. This thesis aims at lifting and theorizing around the phenomenon of boycott as a foreign policy tool in connection to the Olympic Games, focusing on the American boycott of the Moscow Olympics of 1980. I highlight and discuss some of the factors and actors behind the boycott decision with the aim to provide a clearer picture of the events in order to be able to theoretically contribute to the subjects of sports and politics.

President Jimmy Carter came into office as a Washington outsider, boosted by the Watergate scandal and the American failure in the Vietnam war, with a deep commitment to restore the trust in politics and politicians. Carter has called the decision to boycott the Olympics his toughest decision, a decision I revisit using the theoretical frames of a mixed school of political science and psychology, poliheuristics, in order to get the full scope of moral thoughts behind Carters actions.

The result of the thesis shows how sport and politics are affected by each other and how decision makers' moral and values could play a part in politics.

Nyckelord: Olympiska Spelen, bojkott, Jimmy Carter, poliheuristics, idrott och politik.

Antal ord: 9 990

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och frågeställning.....	2
2	Bakgrund	4
2.1	USA.....	4
2.1.1	Presidentens avgörande roll	4
2.1.2	James Earl ”Jimmy” Carter	5
2.1.3	Presidentens stab	6
2.1.4	Afghanistan, Sovjetunionen och OS	6
3	Teori	8
3.1	En klassisk analysmodell	8
3.2	Analysnivåer och perspektiv	9
3.2.1	Realism.....	9
3.2.2	Poliheuristics	10
4	Metod	13
4.1	Metodologiska avväganden.....	13
4.1.1	Validitet och reliabilitet.....	14
4.2	Bristen på teoretisering kring OS och politik.....	15
4.3	Undersökningsmetodik och material.....	16
4.3.1	Applied Decision Analysis (ADA)	17
4.3.2	Operationalisering	17
5	Analys/Resultat	19
5.1	En övergripande syn.....	19
5.2	Besvarande av frågeställning	23
6	Diskussion	25
7	Referenser	28
8	Bilagor	31
8.1	Bilaga 1. ”Fundamental Principles of Olympism”.....	31
8.2	Bilaga 2. FIFA stadgar 2013.	32

1 Inledning

“If participation in sport is to be stopped every time the politicians violate the laws of humanity, there will never be any international contests”

(Internationella Olympiska Kommitténs ordförande Brundage som svar på nyheten om Sovjetunionens invasion av Tjeckoslovakien strax innan Olympiska Spelen 1968. Citerad i Beacom, 2013: 113).

Den 20 januari 1980 gav USAs president Jimmy Carter beskedet att USA inte kommer att delta i Olympiska Spelen (OS) i Moskva samma år. Detta har kommit att bli ett av Carter-administrationens mest kontroversiella och ifrågasatta beslut, kallat ”katastrofalt” så sent som i år (Sarantakes, 2014). Carter själv har kallat beslutet ett av de svåraste han fattat (Carter, 2010: 395). Beslutet kom som en chock för många, som i likhet med Brundage ovan gjort ett särskiljande mellan idrott och politik i allmänhet och OS och politiskt agerande i synnerhet.

2014 arrangerades vinter-OS återigen i Ryssland, denna gång i Sotji, enligt många med ett lyckat resultat arrangörsmässigt, bl.a. kallade Internationella Olympiska Kommitténs (IOK) ordförande Thomas Bach spelen för en ”extraordinär succé” (Leicester, 2014). Bara månader senare påbörjades den ännu inte avslutade ryska annekteringen av landområden i Ukraina. Samtidigt pågår planeringen för att Ryssland år 2018 ska arrangera ytterligare ett sportsligt mega-event, Världsmästerskapen (VM) i fotboll.

I Ryssland råder en något tvivelaktig demokratisk situation. Exempelvis hamnar Ryssland på delad plats 127 i Transparency Internationals korruptionsindex tillsammans med länder som Pakistan och Azerbajdzjan (Transparency International, 2013). Organisationen Freedom House som kontrollerar bl.a. pressfrihet rankar Ryssland som ”not free” vad gäller pressfrihet, med en poäng på 81 av 100 där 100 är sämst. Samtidigt påvisas de stora svårigheter det innebär att agera politisk opposition eller att bedriva regimkritisk journalistik (Freedom House, 2013).

I direkt koppling till vinter-OS i Sochi 2014 presenterade också organisationen Human Rights Watch en lista på överträdelser gällande mänskliga rättigheter i samband med planering och genomförande av vinter OS. Bland annat nämns uteblivna löner för gästarbetare och tvångsförflyttning av boende i Sochi (Human Rights Watch, 2014).

Samtidigt använder organisationerna bakom dessa mega-sportevent stora ord för att beskriva vilka värderingar just deras organisation arbetar efter och vad som krävs av ett arrangörsländ. Internationella Olympiska Kommittén (IOK), som beslutar vilket land som får arrangera OS, arbetar efter ”Olympismens fundamentala principer” (se bilaga 1) som bl.a. i punkt 6 tar starkt avstånd från alla typer av diskriminering (IOK, 2013: 11-12).

Fédération Internationale de Football Association, (FIFA), är i likhet med IOK det högsta beslutande organet för fotbolls-VM och vart detta ska arrangeras. Enligt deras senast antagna stadgar (se utdrag i bilaga 2) ska FIFA arbeta exempelvis för att motarbeta korruption och diskriminering (FIFA, 2013: 6-7). Att bli förknippad med dessa värderingar istället för brott mot mänskliga rättigheter eller internationella lagar är självklart eftersträvansvärt.

Trots dessa tecken på att detta verkligen är "high politics" behandlas beslut rörande sport och politik ofta som bisatser eller parenteser till "riktiga" politiska händelser, något jag anser vara olyckligt och naivt.

Sport och politik har, enligt vissa forskare, hängt ihop ända sedan de första olympiaderna i antikens Grekland (Nafziger och Strenk, 1978: 260), och inte minst under 1900-talet. Bojkotten som instrument kan därmed sägas ha en potentiell funktion att fylla.

I den forskning som ändå har presenterats har fokus legat på exempelvis nationell identitet i samband med mega sportarrangemang (Tomlinson och Young, 2006), utrikespolitik i förhållande till OS (Beacom, 2012, Hayes och Karamichas, 2012), specifika arrangemang och dess politiska ekonomi (Ortung och Zhemukov, 2013) eller mer övergripande förhållanden mellan sport och ekonomi (Houlihan, 2000).

Mera konkreta exempel på politik och/eller politiska handlingar i Olympiska sammanhang har synts i form av bland annat Nazi-Tyskland som arrangör 1936, Tommie Smith och John Carlos aktion mot rasförtrycket 1968, gisslandramat under OS i München 1972 etc. Något av de mer uppmärksammade exemplen på politik kopplat till OS är de bojkotter som har ägt rum, med en extra uppmärksam period mellan 1980 och 1984. Under denna period ligger också mitt intresse.

1.1 Syfte och frågeställning

Som noterat ovan finns ett antal problemområden som kan identifieras inom detta ämne. Jag ämnar i min uppsats undersöka idrottens förhållande till politiken med fokus på hur bojkotten kan användas som politiskt verktyg. Vi har inte sett en brett förankrad bojkott på väldigt länge, exempelvis varken gentemot OS i Peking 2008 eller OS i Sotji 2014, trots konflikter gentemot de värderingar som ska råda i tävlingen. Kanske finns det ändå skäl att tro att en bojkott av fotbolls-VM 2018 finns med som utrikespolitiskt alternativ hos de stater som är inblandade i dagens Rysslands-konflikt.

Det övergripande syftet med min uppsats är att öka förståelsen för i vilket politiskt läge en bojkott av ett mega-idrottsevenemang är aktuell, varför stater bojkottar OS. För att sprida ljus över detta område har jag valt en frågeställning enligt följande:

Varför bojkottade USA Olympiska Spelen i Moskva 1980?

Jag har valt att använda ett av de senaste fallen av en stor bojkott av ett idrottsevenemang, i detta fall OS, nämligen den av USA ledda flernationsbojkotten av OS i Moskva 1980. Detta val specificeras under rubriken ”metod” nedan. För att förstå vår nutid och varför/varför inte bojkott av ett gigantiskt idrottsarrangemang kan vara ett alternativ i den utrikespolitiska verktygslådan är förståelsen av liknande beslut tagna tidigare essentiell.

Den officiella orsaken till bojkotten 1980 sägs ofta vara Sovjetunionens invasion av Afghanistan, men det finns anledning att undersöka detta ytterligare. Är verkligen en invasion av ett annat land den avgörande faktorn? Faktum är att liknande situationer har funnits både tidigare och senare: Sovjetinvasioner av bl.a. Ungern 1956, och Tjeckoslovakien 1968, USAs invasion av Afghanistan 2002, etc. (Sarantakes, 2011: 13). Jag avser att gräva djupare i fallet med hjälp av politisk-teoretiska glasögon än vad som tidigare gjorts.

2 Bakgrund

Då min uppsats fokuserar på USA och deras beslut att bojkotta Moskva-OS ger jag en övergripande bakgrund av den politiska situationen i USA under tiden för beslutet. Presidenten i USA har mycket stor makt vad gäller utrikespolitik och utrikespolitiskt beslutsfattande (Greenstein, 2001: 2), något som gör att jag kommer att fokusera specifikt på den amerikanska presidenten Jimmy Carter, då han förväntas ha stor beslutspåverkan kopplat till bojkotten.

Jag kommer att lägga mindre vikt vid OS som sådant, då detta ligger utanför min uppsats ramar. Den som är intresserad av en historiebeteckning med fokus på OS kan med fördel konsultera Sarantakes (2011) eller Saum (2010).

2.1 USA

2.1.1 Presidentens avgörande roll

Greenstein (2001) målar i sin publikation, som bygger på ett mycket stort material med bl.a. samtalsintervjuer med många av presidenterna själva, upp en intressant bild av det amerikanska presidentskapet. Ofta hänvisas det till institutioner, lagstiftande, verkställande och dömande, när ett demokratiskt system ska beskrivas, så också när det gäller USA. Inom amerikansk politik, i synnerhet utrikespolitik, är dock presidentens roll extraordinär och det personliga inflytandet utpräglat (Greenstein, 2001: 2).

Om det på nytt skulle skapas ett system där individen på toppen spelade störst roll vore, enligt Greenstein, det amerikanska systemet ett bra exempel. Då USA allt sedan världskrigens början allt mer fått en stormaktsroll politiskt, ekonomiskt och militärt, får presidentens agerande också verkningar långt utanför det egna landets gränser (Greenstein, 2001: 3).

Kopplat till mitt fall och i syfte att öka förståelsen för just Jimmy Carters mandatperiod i Vita Huset bör en händelse nämnas specifikt, nämligen den av Richard Nixon initierade avlyssningshärvan som kom att kallas Watergate-skandalen. Då ramarna för min uppsats är något begränsade konstaterar jag enbart i korta ordalag att skandalen rörde avlyssning av bl.a. av Demokraternas partihögkvarter i Washington D.C. initierad av några av Richard Nixons närmaste män, och sedermera försöket att dölja presidentens inblandning i densamma (Watergate-skandalen, 2013).

Det essentiella i anknytning till Watergate-skandalen är den stora påverkan skandalen fick på det amerikanska presidentämbetet, i varje fall på kort sikt. De direkta åtgärderna bestod, förutom Nixons avgång, i att ett antal nya lagar

inrättades för att begränsa presidentens makt bl.a. vad gäller att starta krig. Det som kan sägas vara den största effekten var den stora misstro som skandalen var upphov till mot politiker i allmänhet och det republikanska partiet i synnerhet (Boundless, 2014).

Detta banade Jimmy Carters väg till presidentämbetet. Carter tog rollen som den som skulle återupprätta ärligheten hos politiker, något som de amerikanska väljarna värderade högt efter skandalen. Inte minst kännetecknades detta genom en av Carters starkaste kampanjslogans: ”I’m Jimmy Carter and I’m running for president. I will never lie to you” (Greenstein, 2001: 124).

2.1.2 James Earl ”Jimmy” Carter

Vem var då James Earl ”Jimmy” Carter och vilken politiskt filosofi arbetade han efter? Carter föddes 1924 i Plains, Georgia och kom från en förhållandevis välbärgad familj, då familjen ägde en stor plantage som Carter efter sin faders död kom att ta över. Carters tidiga år och hans studietid präglades av framgångar, med bl.a. goda resultat på US Naval Academy som ledde till en karriär på sju år som officerare i flottan (Greenstein, 2001: 129).

1962 började Carters politiska karriär då han vann en position inom Georgias lagstiftande församling, där han gjorde sig känd som en noggrann och väl påläst person (Greenstein, 2001: 130). Bara fyra år senare började färdan mot att bli guvernör, en position som han lyckades erövra vid andra försöket, år 1971. Under denna tid hade Carter pånyttfötts som kristen och kampanjade hårt som den ärliga och pålitliga kandidaten med paroller som bl.a. ”jag sviker inte”. Han ville samtidigt inte beklä sig själv i med någon politisk inriktning såsom liberal eller konservativ, utan var noga med att istället fokusera på värden och normer (Greenstein, 2001: 133, Sarantakes, 2011: 50).

Endast fem år efter han tillträdde som guvernör lyckades Carter ta sig hela vägen till presidentposten, något som i hög grad bör knytas till Watergate-skandalen och den stora misstron mot politiken och politiker jag nämnde tidigare. Här sågs Carter som en lämplig kandidat i tiden, i jämförelse med andra, då t.o.m. Carters motståndare beskrev honom med ord som ”genuin” och ”ärlig” (Greenstein, 2001: 133, Sarantakes, 2011: 51).

På plats i Vita Huset inte samma nytta av sin moraliska bakgrund som i valkampanjen, de politiska svårigheterna började direkt. Ett svagt stöd i kongressen gjorde att Carter hade svårt att få igenom några större reformer. Också väljarstödet började dala under 1977-78, något som inte enbart kan tillskrivas Carter själv, utan till del också en allmän ekonomisk tillbakagång (Greenstein, 2001: 135, 137).

Som ny president fanns också tillfällen då Carters ovana vid huvudstaden och korta politiska karriär sken igenom, exempelvis i talarstolen, men också i mer konkreta fall gällande organisatoriska beslut. Tydligast syntes detta när det gällde ställningstagande till rådgivares förslag, då Carter i vissa frågor endast hade svaga, eller ibland helt saknade, egna uppfattningar. Utrikespolitiken var ett sådant område, där han ofta förlitade sig på sin National Security Adviser

Sbigniew Brzezinski och sin Secretary of State Cyrus Vance (Greenstein, 2001: 140-141). Dessa båda hade olika ståndpunkter i flera frågor och ställdes p.g.a. detta ofta mot varandra. Jag har anledning att återkomma till dessa båda under nästa rubrik.

Utrikespolitiskt drev Carter också sin moraliska linje, med ett fokus på mänskliga rättigheter, relativt bestämt också mot exempelvis Sovjetunionen. Detta var inte uppskattat från sovjetiskt håll, något som ledde till svalare relationer överlag länderna emellan (Sarantakes, 2011: 53).

Carter hade också styrkor som president, främst intellektuellt då han hade sinne för detaljer och specifika ärenden, men hade svårt att uppfatta mer generell politik. Detta var ett arv från tidigt i karriären, då han var en utpräglad teknokrat (Sarantakes, 2001: 49). Hans förmågor sammanfattas av Greenstein i följande passage: "[Carter had] an emotionally driven limitation in his ability to get the most out of what otherwise were highly impressive abilities" (Greenstein, 2001: 143).

2.1.3 Presidentens stab

Speciellt två personer utöver presidenten hade inflytande över den amerikanska utrikespolitiken under Jimmy Carters tid i Vita Huset. Den ene var Zbigniew Brzezinski, nationell säkerhetsrådgivare, tidigare Harvard-student, akademiker, son till en avhoppad polsk diplomat, med en hård inställning till Sovjet. Han såg avspänningspolitiken som kännetecknade perioden som ett sovjetiskt trick att sprida kommunismen. Den andre var Cyrus Vance, utrikesminister, tidigare Yale-student, en jurist från en respekterad amerikansk familj, med flera år inom politiken och en tydlig förhandlande, diplomatisk linje mot Sovjet. Kort sagt var dessa mycket olika (Brzezinski, 1983: 37, Sarantakes, 2011: 55).

Carter hade överlag svårt att ta ställning till vilken linje som var lämpligast att hålla sig till när det gällde just Sovjetunionen, något som förde med sig ett vakuum gällande utrikespolitiken (Sarantakes, 2011: 56).

Vissa framgångar nåddes trots detta under perioden då det s.k. SALT II-avtalet (rörande bl.a. kontroll av kärnvapen) skrevs under i juni 1979. Bara kort därefter kom dock ett bakslag i relationerna, då en rysk militär enhet placerad på Kuba sedan Kubakrisen 1962 missuppfattades och skapade oro och konflikt internt i USA mellan främst Vance och Brzezinski (Sarantakes, 2011: 58).

Detta var något som snappades upp i Moskva, som uppfattade det hela som ett mått på amerikansk oförutsägbarhet och bristande intern kontroll. Vissa tecken tyder på att det var denna händelse som fick Sovjetunionen att våga ta beslutet att invadera Afghanistan vintern 1979 (Sarantakes, 2011: 59).

2.1.4 Afghanistan, Sovjetunionen och OS

Mellan den 24-25 december 1979 påbörjades Sovjetunionens invasion av Afghanistan, något som i hög grad påverkade OS kommande år. Om syftet med

operationen någorlunda korrekt kan beskrivas som en sovjetisk önskan om ökad stabilitet i sitt närområde, så är det mer oklart vem som faktiskt tog beslutet. President Brezhnev påstås ha varit tämligen dåligt uppdaterad och initiativet ska istället ha kommit ifrån två högt uppsatta generaler inom Politbyrån (Westad, 1997: 135-136).

Invasjonen påbörjades i vilket fall och sovjeterna hade inga farhågor om att någon nation skulle lägga sig i deras förehavanden, då både USAs och Storbritanniens inflytande i regionen minskat påtagligt under perioden 1940-70. Kanske var detta en anledning till att själva invasionen planerades förhållandevis dåligt (Sarantakes, 2011: 64-65).

Invasjonen gick dock inte så smidigt som sovjeterna hade hoppats, även om de första två månaderna bestod av lite eller inget afghanskt motstånd. Det som kom att bli problemet för Sovjetunionen var den brist på resurser som tilldelades de sovjetiska trupperna och den naivitet som fanns i att styra landet efter invasionen. Det var helt enkelt omöjligt att säkra överlevandet för en regim som inte hade kapacitet att vinna kriget. (Westad, 1997: 142).

Då själva invasionen av Afghanistan inte ligger inom ramen för min uppsats kommer jag inte att gå in djupare på sovjetiska förehavanden varken före eller efter invasionen. Det som är av vikt för min uppsats är faktumet att invasionen faktiskt påbörjades natten mellan 24-25 december 1979. Sovjetunionen var efter detta militärt aktivt i Afghanistan under nästan 10 år. För en mera utförlig beskrivning av kriget rekommenderas boken av Galeotti (1995).

3 Teori

Utrikespolitiskt beslutsfattande handlar om beslut tagna av individer, grupper eller koalitioner som påverkar staters agerande på den internationella arenan. Ofta handlar detta om stor osäkerhet och hög grad av risktagande (Mintz och DeRouen, 2010: 3).

Hela världspolitiken kan ändras efter ett beslut och för öka förståelsen för världspolitiken måste besluten som formar densamma förstås. Beslutsfattandet är dessutom ofta komplicerat till följd av exempelvis tidspress, brist på information eller annan påverkan utifrån (Mintz och DeRouen, 2010: 4).

Då syftet med min uppsats är att utröna under vilka förutsättningar stater väljer att bojkotta stora idrottsarrangemang i allmänhet och OS i synnerhet anser jag att en teoribildning kring och analys av utrikespolitiskt beslutsfattande är den självklara vägen att gå. En sådan analys kan, om den är korrekt genomförd, sprida ljus inte bara över själva beslutsprocessen, utan också över specifika ledares tankegångar och uppfattningar (Mintz och DeRouen, 2010: 5-6). Detta ter sig högst lämpligt i min uppsats.

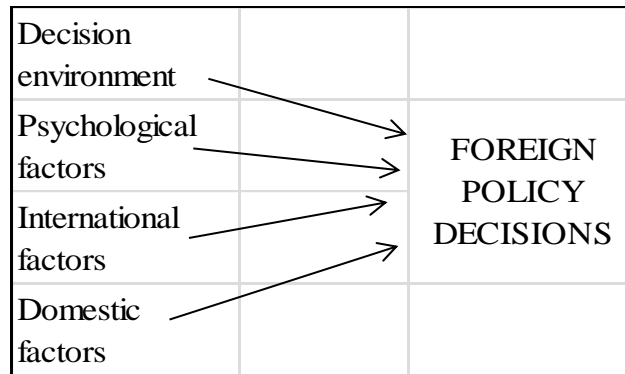
Inom teorier för utrikespolitiskt beslutsfattande är det ofta staters uppfattning om säkerhet och trygghet som gör att besluten går i en viss riktning. Att detta skulle vara den enda påverkansfaktorn ser jag och många med mig dock som något naiv, då den inhemska politiska situationen många gånger har avgörande påverkan, precis som individuella ledares värderingar och tankegångar (Mintz och DeRouen, 2010: 6). Jag vill inte bli för snäv eller för bred i perspektivet av min studie, vilket gör att vissa teoretiska och metodologiska avvägningar och bedömningar också måste göras.

Nedan kommer jag att specificera detta vidare, men först ska jag presentera en modell för att förenkla bilden av hur det utrikespolitiska beslutsfattandet formas av olika påverkansfaktorer och hur detta kan appliceras på mitt fall.

3.1 En klassisk analysmodell

För att kunna förklara mina teoretiska och metodologiska tankegångar kan en enkel modell vara hjälpsam. Modellen jag använder mig av kan återfinnas i Mintz och DeRouen, (2010: 4).

Det jag, och de ursprungliga författarna, vill visa med modellen är att det är flera olika faktorer som spelar in i det utrikespolitiska beslutsfattandet och för att förstå hela beslutsprocessen måste man förstå samtliga nivåer. Djupet som krävs i en sådan undersökning är en av anledningarna till att jag valt att fokusera på en

Figur 1. Analysmodell Foreign Policy Decisions (Mintz och DeRouen, 2010: 4)

fallstudie innehållande endast ett fall, men detta återkommer jag till i metodavsnittet nedan.

På grund av komplexiteten när det gäller utrikespolitiskt beslutsfattande ser jag en heltäckande ingång som figur 1 ovan erbjuder som ett vitalt verktyg i forskningsprocessen. Beslutsmiljön kan omfatta exempelvis tidspress eller rådgivarinflytande, de psykologiska faktorerna kan väga in ex. bedömningsförmåga under stress eller personliga prioriteringar, internationella faktorer fokuserar, precis som det låter, på det som sker i övriga världen i mitt fall ex. Sovjet-USA, medan de nationella faktorerna (i min studie något mer i fokus) innehåller exempelvis väljarstöd eller förväntningar.

3.2 Analysnivåer och perspektiv

3.2.1 Realism

Att använda realismen som bas i bygget av mitt teoretiska ramverk är inte ett allt för djärvt drag då jag analyserar ett beslut av USA i förhållande till Sovjet under kalla kriget, en situation ofta förknippad med realismens utgångspunkter.

Jag presenterar här några huvuddrag inom den realistiska teoribildningen som är av nytta i min analys. Min uppsats är inte inriktad på kalla kriget som sådant, utan en specifik händelse under detsamma. En ingång till analysen med hjälp av utgångspunkt i realismen är till hjälp för att förklara den rådande internationella situationen då bojkotten ägde rum, något som är av stor vikt i min uppsats, då internationella faktorer spelar in i det utrikespolitiska beslutsfattandet (se figur 1).

Realismen påpekas ofta vara den fundamentala utgångspunkten i studiet av utrikespolitik, något som Wohlforth (2008) behandlar på ett förtjänstfullt sätt. Wohlforth påpekar att de grundläggande koncepten inom realismen är statens intressen som ständigt står i fokus, samt fördelningen av makt på den internationella arenan. Då den internationella miljön kännetecknas av anarki finns det ingen garanti för ordningens upprätthållande vilket gör att varje stat står sig själv närmast (Wohlforth, 2008: 33).

Inom realismen finns också ett antal skolor som förklarar just utrikespolitik. Just för perioden under kalla kriget och förhållandet USA-Sovjet kan med fördel

förklaringar rörande maktbalans eller hotbalans användas för att förstå situationen ytterligare. Dessa förklaringar handlar i det mest fundamentala om samma sak, nämligen att inte tillåta någon stat att ha för mycket makt eller bli för inflytelserik geografiskt, ekonomiskt eller militärt. Skulle situationen förändras så att någon stat rör sig mot en sådan dominans kommer motpolen så fort som möjligt söka möjligheter att återigen balansera upp tillvaron (Wohlforth, 2008: 36).

Trots att perioden då Carter styrde i USA beskrivs som en tid av avspänning ex. i boken redigerad av Westad (1997) så kan man inte bortse från den bipolära strukturen som

Denna bipolära struktur är något som forskare inom realismens genre har använt ofta, något som jag tar efter. Dock ska viss försiktighet iakttas i användandet av realismen då den på egen hand sällan eller aldrig ger en bra förklaring till utrikespolitiskt beslutsfattande (Wohlforth, 2008: 42), något som jag också tydliggjort i min modell i inledningen på detta kapitel. Jag avser därför att komplettera den realistiska utgångspunkten på internationell nivå med teori kopplad till nationell och individuell nivå, presenterad nedan.

3.2.2 Poliheuristics

Jag ska nu vända mig till två av de övriga dimensionerna som påverkar det utrikespolitiska beslutsfattandet, inrikespolitiken och de psykologiska faktorerna. I bakgrundskapitlet gav jag initialt en syn på president Carter som en moralisk man som strävade efter att göra det som var moraliskt korrekt. Då psykologiska faktorer också är en del av det utrikespolitiska beslutsfattandet (se figur 1) ska jag ta hjälp av teori inriktad på just detta, i kombination med ett fokus på inrikespolitiken som kärnan i beslutsfattande.

Jag väljer att komplettera den realistiska anknytningen till den internationella analysnivån i min uppsats med en mera kognitiv teoridel på den nationella och personliga nivån. Den rationella modellen anses bra vad det gäller exempelvis spelteori och rustningsspiraler som under kalla kriget (Mintz och DeRouen, 2010: 8), men jag bedömer att en renodlat rationell teoribildning inte passar lika väl vad gäller mitt specifika fall, då jag också avser undersöka vissa psykologiska faktorer i beslutsprocessen.

I synnerhet eftersom Carter kan beskrivas som en moralisk person vänder jag mig till en variant av det som Mintz och DeRouen (2010) kallar den kognitiva skolan som teoretiskt ramverk. Detta är en del av de psykologiska teorier som utvecklats inom utrikespolitisk analys som mer specifikt fokuserar på *hur* beslut fattas, något som ligger väl i linje med min uppsats syfte. Förhoppningen är att i så hög grad som möjligt kunna skapa en realistisk bild av hur beslutsfattaren/-na (Carter m.fl.) tänkte när beslutet angående bojkott togs (Mintz och DeRouen, 2010: 8).

Mintz och DeRouen (2010) påpekar att det med fördel går att kombinera den rationella och kognitiva skolan i något som kallas ”poliheuristics”. Detta begrepp har sitt ursprung i *poly* som betyder ”många” och *heuristic* som betyder ”genväg”, vilket kan härledas till de förenklingar som görs av beslutsfattare för att förenkla

de ofta komplexa utrikespolitiska besluten (Mintz, 2004: 6). Extremt förenklat kan poliheuristics alltså beskrivas som en tvåstegsprocess: Först förenklas beslutsfattandet på basis av beslutsfattarnas (ibland felaktiga) uppfattningar av situationen och antalet beslutsalternativ i en given situation reduceras. Därefter görs ett rationellt val utifrån de återstående handlingsalternativen där nyttan och utkomsten maximeras utifrån dina egna preferenser (Mintz och Derouen, 2010: 78).

Dessutom påpekas inom poliheuristics att ”Domestic politics are the essence of decision” (Mintz och DeRouen, 2010: 79), vilket jag kommer att bejaka i min undersökning. Detta betyder att inrikespolitiken i själva verket har en mycket hög påverkansgrad på utrikespolitiken och det utrikespolitiska beslutsfattandet, då all utrikespolitik också direkt eller indirekt blir inrikespolitik.

Poliheuristics kan ses som en bro mellan den rationella och den kognitiva skolan och förklarar hur och varför beslut tas, precis i linje med mitt uppsatssyfte (Mintz och DeRouen, 2010: 78). Med hjälp av Mintz (2004), Mintz och DeRouen (2010) och Redd (2002) ska jag nedan förklara och försöka förenkla poliheuristics till mer specifika delar för att enklare kunna applicera på mitt fall.

Mintz (2004: 7-8) använder ett antal komplicerade ord för att beskriva vad Poliheuristics innebär (fetstilta nedan), som kan tolkas med hjälp av Redd (2002). Beslutsfattandet är ”**dimensionsbaserat**”, vilket innebär att alla beslut innehåller olika dimensioner, och att dessa sökes igenom var för sig efter lämplig åtgärd (Redd, 2002: 338). Dessutom kan i extrema fall processen delas upp ytterligare i områden inom varje dimension ex. miljömässigt, militärt, ekonomiskt, osv.

I anslutning till dimensionerna är beslutsfattandet ”**icke-kompensatoriskt**”, innebärande att du inte väger upp ditt beslut genom att kompensera ett område med ett annat. Har du som beslutsfattare strikta preferenser använder du dem, Dessutom, vid flera beslutsalternativ så kan vissa väljas bort direkt med motivationen att det är oacceptabelt inom en given dimension (ex. säkerhetsmässigt), därför att en hög nivå av acceptans inom en mer prioriterad dimension (ex. ekonomiskt) inte väger upp för detta. Alternativet elimineras därmed direkt (Redd, 2002: 341). Ett beslut skulle alltså kunna vara rationellt sett till flera dimensioner, men väljs bort enbart på grund av vissa väldigt starka principer hos en beslutsfattare. Redd (2002: 341) säger om samma begrepp: *“Mintz specified the noncompensatory principle for use in foreign policy situations by arguing that the political dimension is the paramount attribute.”*

Beslutsfattandet är ”**icke-holistiskt**”, innebärande att beslutsfattande består av flera olika delar, vilka man tittar på specifikt snarare än en stor helhet.

Beslutsfattandet är ”**satisfierande**”, innebärande att sökandet efter lämpligt agerande fortgår tills du hittar ett alternativ som är tillfredsställande (ej nödvändigtvis det optimala) och därefter beslutas just detta.

Dessutom är beslutsfattandet ”**orderkänsligt**”, vilket innebär att hur, av vem eller i vilken ordning beslutsalternativ presenteras eller ’ramas in’ får betydelse för den som ska ta beslutet (Redd, 2002: 342).

Redd (2002) har sedan byggt på den ursprungliga teorin av poliheuristics med att måla upp vikten av rådgivares inflytande i beslutsprocessen. I synnerhet går detta att koppla till det som ovan kallas orderkänslighet. Detta ser jag som en del

av ”beslutsmiljö” i figur 1, tillsammans med andra faktorer som exempelvis tidspress.

Flera olika fall av utrikespolitiskt beslutsfattande har i själva verket tagits av en grupp eller med god hjälp av rådgivare snarare än en ensam person (Redd, 2002: 343). För utkomsten av ett beslut är såväl den interna hierarkin som parternas inbördes relation av vikt. Hur och i vilken utsträckning rådgivare tillåts eller hinner komma med input i en given situation påverkar vilket beslut som fattas (Redd, 2002: 343). Denna inriktning kommer jag också att bejaka i min undersökning.

4 Metod

4.1 Metodologiska avväganden

I linje med uppsatsen syfte, att undersöka när bojkotten som utrikespolitiskt verktyg är aktuell att använda, har jag fått göra vissa metodologiska ställningstaganden. Min uppsats är en fallstudie av det amerikanska beslutet att bojkotta OS i Moskva 1980. Som jag berört i tidigare kapitel är utrikespolitiskt beslutsfattande ofta ett resultat av händelser på flera politiska nivåer. Min uppsats avser måla upp en tydligast möjliga bild av den komplexa beslutsmiljön kring det utrikespolitiska beslutsfattandet i just detta fall, därav fallstudieformatet (Bryman, 2012: 66-67).

Den initiala tanken var att göra en jämförande studie med hjälp av två eller flera fall, då mitt intresse primärt låg i att analysera hur 2014 års situation i Ukraina har påverkat sannolikheten för en bojkott av kommande megaidrottsevenemang i Ryssland. Eftersom detta i skrivandets stund fortfarande är en levande konflikt har jag modifierat fokus för min uppsats.

Istället avser jag undersöka bojkotten som fenomen och som utrikespolitiskt instrument, då med fokus på den senaste stora bojkotten av ett megaidrottsevenemang, nämligen beslutet att bojkotta OS i Moskva 1980.

Då avvägningar mellan bredd och djup i en vetenskaplig undersökning ständigt måste göras bedömer jag att genomförandet av en jämförande studie vore teoretiskt och metodologiskt givande på flera plan, men bedöms inte kunna genomföras på ett tillfredsställande sätt inom ramen för min uppsats. En sådan undersökning kräver mer tid och resurser för att skapa ett metodologiskt och teoretiskt tillfredsställande resultat. Istället lämnar jag till framtida forskning att utgå från min undersökning för att då om möjligt agera teoriutvecklande.

Min studie är främst en teorianvändande undersökning, där jag utgår från tidigare forskning inom utrikespolitiskt beslutsfattande. Beslutet att bojkotta Moskva-OS har enligt mig inte givits tillräcklig vetenskaplig uppmärksamhet med hjälp av förklarande teoretisering. Exempelvis Sarantakes (2011) och Saum (2010) har presenterat ett historiskt perspektiv på händelseförloppet, men inte utifrån utrikespolitisk vetenskapsteori.

Jag beskrev initialt Sovjetunionens invasion av Afghanistan, en händelse som ofta ges som del i en förenklad förklaring till varför beslutet om bojkott fattades. Denna förenkling anser jag vara värd att undersöka vidare inom teoretiska ramar. Då länders invasioner av territorium är något som har förekommit både tidigare och senare utan att ha lett till specifika åtgärder förtjänar detta fall ytterligare uppmärksamhet för att om möjligt identifiera andra förklaringsfaktorer.

Generaliserbarheten vad gäller enfalls-studier som alltid är diskutabel, något som ofta kritiserats vid genomförandet av desamma (Bryman, 2012: 71). Då generaliserbarhet inte är målet för min undersökning, då detta snarare är att se hela bilden och gå på djupet för att på så sätt kasta ljus över händelseförloppet, ser jag fallstudien som lämplig metod.

Händelserna i mitt fall blir specifika, men förloppet av dessa och strukturerna kan ändå användas för att finna vissa övergripande ramar som är generaliserbara till andra fall. Mitt syfte är dock inte att generalisera utifrån resultatet i min uppsats, utan att skapa en tydlig bild av det faktiska skeendet. Målet består alltså förenklat i att såga ut en tillräckligt tydlig teoretisk bit som kan placeras i det mycket större pusslet av teorier kring utrikespolitiskt beslutsfattande eller eventuellt teoretisering kring bojkotter.

4.1.1 Validitet och reliabilitet

Det som Bryman (2012: 390) pekar ut som viktiga punkter gällande *reliabilitet* är att vara tydlig avseende materialhanteringen, både i urval och i användande. Här finns vissa svårigheter för mig då det kan vara utmanande att bedöma om det som finns skrivet verkligen är sant, speciellt i situationer då det finns två olika bilder av ett händelseförlopp. Här avser jag vara helt öppen i olikheten och när det är nödvändigt arbeta kompletterande med fler källor för att komma till klarhet med händelseförloppet.

Vad gäller *validiteten* i min undersökning så drar jag fördel av att jag fokuserar på en specifik händelse som särskiljer sig från annat. Det finns dock svårigheter i att dra tidsgränser när mitt fall påbörjas och avslutas. Här avser jag primärt begränsa mig till tiden efter Sovjetunionens beslut att invadera Afghanistan 24-25 december 1979 fram tills Carters framträdande i ”*Meet the Press*” 20 januari 1980. Självklart förekommer händelser både före och efter denna tidsperiod också i min uppsats, detta främst för att bidra till läsbarheten och den övergripande förståelsen för mitt fall.

Jag söker inte efter absoluta sanningar i den mening att någon nyckelperson ska pekas ut utifrån att denne agerat felaktigt, det jag söker är istället intryck av flera olika personer för att skapa en så rättvisande bild av händelserna som möjlig (jmf. Bryman, 2012: 390).

I kontrast till begreppen reliabilitet och validitet kan begreppen *trovärdighet* och *autenticitet* nämnas som vägar att närma sig god kvalitet i kvalitativa forskningsprojekt. Det är av största vikt att jag håller en hög trovärdighet genom hela min analys, då avgörande beslutssituationer kan ha uppfattats olika från olika håll utan att någon sida kan sägas vara mer korrekt än den andra. Medel att motverka detta skulle kunna vara att låta de inblandade själva få kommentera mitt resultat, men eftersom bl.a. Carters stab hänvisar till redan skrivna källor och Cyrus Vance har avlidit så blir detta svårt. Då mitt material delvis består av självbiografier utgår jag ifrån att det som är skrivet är deras personliga uppfattningar (Bryman, 2012: 390).

Mitt användande av olika källor gör att jag ges större chans att lyckas fånga kärnan i besluten. National Security Agencys (NSA) arkiv och Walter F. Mondale Digital Library fyller i min uppsats flera funktioner, då dessa delvis innehåller tidigare hemligstämplad information och kommunikation till och från president Carter som endast varit tillgänglig under något års tid. Till del väger dessa också upp svagheter som finns med att inte ha tillgång till några direktobservationer i form av intervjuer. (Bryman, 2012: 390-391).

I genomförandet av undersökningar bör försiktighet med personliga åsikter iakttas så långt som möjligt. Min medvetenhet kring min egen ståndpunkt tillsammans med det faktum att en bedömning avseende rätt eller fel inte ligger inom uppsatsens ramar gör att min undersökning blir mer neutral och därmed skapas en högre grad av tillit (Bryman, 2012: 392).

Autenticiteten i mitt arbete består mycket i att presentera de olika ståndpunkterna inom ämnet samtidigt som jag försöker sätta händelserna i ett korrekt tidsmässigt perspektiv. Det kontextuella är viktigt precis som förståelsen för att år 1980 inte är år 2014 (Bryman, 2012: 401).

Begreppsbildningen kring trovärdighet och autenticitet kan med fördel användas då studier som min inte använder sig av något kvantitativt inslag i processen. Fördelarna med en fallstudie ser jag som starkare än att kvantitativa inslag ska vara nödvändiga, om än önskvärda. En djupgående fallstudie kan dessutom vara mer flexibel om jag exempelvis skulle stöta på en källa som tidigare inte varit aktuell, något som ökar chanserna att skapa en intressant slutprodukt (Bryman, 2012: 403).

4.2 Bristen på teoretisering kring OS och politik

En av svårigheterna med just detta ämne är bristen på sammanställd tidigare forskning. Ofta behandlas idrott och politik och besluten kopplade till detta i skymundan, som bisatser i kapitelavslutningar eller i bästa fall i enstaka kapitel i biografier. Här ser jag min uppsats som ett inomvetenskapligt bidrag till teoretisering kring idrott och politik i allmänhet och bojkotter av stora idrottsarrangemang i synnerhet. Som jag tidigare nämnt anser jag att detta område vara värt mer än att bara behandlas som bisatser.

På så sätt blir mitt fall ett typiskt fall för utrikespolitiskt beslutsfattande som påvisar hur beslutsfattande i USA gick till under Carter-administrationen (Bryman, 2012: 70).

På ytterligare ett sätt kan min fallstudie bli ett kritiskt fall, om undersökningen byggs på i linje med mitt förslag angående en jämförande studie med flera fall. Då krävs det en initial uppbyggnad av en teori som påvisar under vilka omständigheter en bojkott är aktuell, för att sedan testa denna mot flera fall där bojkott har skett eller inte har skett. Mitt fall kan i detta ställas upp som ett kritiskt fall, kompletteras med exempelvis beslutet att inte bojkotta Peking-OS 2008, och sedan revideras teorier utifrån detta (Bryman, 2012: 70). Som jag tidigare nämnt

är det sistnämnda alternativet genomförbart men ligger utanför mina uppsatsramar.

Mitt utomvetenskapliga bidrag ligger främst i en ökad förståelse för Jimmy Carter och hans agerande kopplat till OS 1980. Dessutom kan min uppsats också delvis bidra till att förstå det svala intresse för bojkotter idag, då jag påvisar några förklaringsfaktorer som ligger till grund för att en bojkott ska ske.

När jag nu ska röra mig in på det praktiska i min uppsats vill jag som skicka med följande citat från Wohlforth (2008: 38): *”While the analysis of foreign policy might begin with theory, it should never end there. To generate explanations of foreign policy, one must combine the general and timeless causes theories identify with the particulars of a given situation”*.

4.3 Undersökningsmetodik och material

Det bör nämnas att jag i min uppsats epistemologiskt står nära det som kan kallas för en interpretivistisk syn då jag fokuserar på några specifika individer (Carter-administrationen) och hur de uppfattade situationen när beslutet om bojkott fattades. Jag avser alltså att undersöka deras tolkning av världen för att förstå densamma. Ontologiskt placerar jag mig nära det konstruktivistiska facket, då verkligheten består av individer och deras handlingar och att detta är nära sanningen (Bryman, 2012: 380).

Den praktiska undersökningsmetodiken kommer att i bestå av studie av redan skriven och publicerad text, dokument, biografier och dagböcker. Materialet består av personliga skrifter av de inblandade beslutsfattarna, officiella dokument, digitala arkiv som National Security Agency och Walter F. Mondale Library, eller vetenskapliga skrifter som baseras på material relevanta för min undersökning, exempelvis Sarantakes (2011) och Kaufmann (1993).

Delar av min teoretiska bas, Poliheuristics, kan sägas vara en slags integrering av statsvetenskap och kognitiv psykologi (Redd, 2002: 338), något som inte är oproblematiskt. Jag ämnar inte göra en djupgående psykologisk analys av de inblandade i beslutsprocessen, men avser ändå göra ett försök att förstå Carter och hans stab i beslutsfattandet. Då jag själv inte intervjuar eller träffar de inblandade, kan detta ses som oklokt, men jag avser ändå tillgodose den psykologiska kopplingen genom att använda ett antal biografier. Dessa hjälper mig genom att visa en bild av Carters tankar från flera olika håll. Jag har dessutom blivit rekommenderad passager i presidentens memoarer av hans egen stab, något som kan sägas styrka validiteten i denna aspekt av min undersökning.

Vad gäller presidentens stab kommer jag att fokusera på de två rådgivare jag beskrev i bakgrundskapitlet, Cyrus Vance och Spigniew Brzezinski. Främst för att dessa båda satt på de formella poster som har störst influenser på utrikespolitiken, utrikesminister resp. nationell säkerhetsrådgivare, men också för den tydliga konflikt som beskrivits mellan dem och att detta har potentialen att vara en avgörande faktor i beslutsprocessen. Det finns dessutom anledning att tro att dessa

ADA-modell över Kubakrisen							
		Alternativ					
		Ingen åtg.	Diplomatiskt tryck	Approchera Castro	Invasion	Luftanfall	Blockad
Dimensioner	Säkerhet						
	Politiska						
	Ekonomiska						

Tabell 1. (Mintz och DeRouen 2010: 88).

båda i högre utsträckning drev avvikande linjer i förhållande till presidenten till skillnad från övriga rådgivare (jmf. Sarantakes, 2011: 92).

4.3.1 Applied Decision Analysis (ADA)

Mintz och DeRouen (2010: 88) presenterar i sin teoretiska uppbyggnad också en modell för genomförandet av undersökningar kopplat till teorin, kallad Applied Decision Analysis (ADA). Jag kommer att använda mig av denna för att på enklast sätt illustrera tankegångar hos beslutsfattarna för att på så vis ge en bild av hur beslutsprocessen kan ha sett ut.

Tabellen är i detta exempel strukturellt och dimensionellt densamma som presenteras av författarna. En anpassad tabell relaterad till mitt fall presenteras i resultatdelen för att på ett enklare sätt diskutera beslutsfattande och agerande presenteras i resultatdelen.

Syftet med användningen av tabellen är att ge en visuell bild av de viktigaste möjliga alternativ som har funnits samt att kunna referera till dessa. En aktör i linje med poliheuristics agerar något annorlunda gentemot en helt rationell aktör, och tar genvägar för att förenkla besluten i ett första steg. Detta betyder att den dimension som värderas högst hamnar i fokus, exempelvis den politiska, och de andra då sorteras bort. I ett andra steg görs sedan ett aktivt val, nu i linje med den rationella nyttomaximerande linjen, inom denna dimension för att få bästa möjliga resultat (Mintz och DeRouen, 2010: 88).

Jag presenterar i resultatdelen en sammanställd bild av händelseförloppet fram till bojkottsbeslutet. Detta material tolkas och ställs upp med hjälp av ADA-modellen ovan, för att ge tydligast möjliga bild av situationen och de tolkningar av information som genomfördes.

4.3.2 Operationalisering

Mintz (2004: 9) föreslår ett antal sätt att operationalisera poliheuristics-teori på, i synnerhet för att förstå den icke-kompensatoriska delen, dvs. att dina strikta preferenser sätts i första rummet, något som jag bedömer som mest svårbedömt.

Jag kommer att se Carters strävan efter att agera ”moraliskt rätt” och främst se hotet mot hans politiska makt, värdighet, heder, och legitimitet som ledare som förklaringsfaktorer. Utgångspunkt är Carters värdering i de moraliskt inriktade faktorerna, vilket gjorde att ett antal beslutsalternativ uteslöts alternativt förbisågs.

Carters sätt att agera mot Sovjetunionens invasion av Afghanistan överhuvudtaget ska bedömas utifrån detta (Mintz 2004: 9).

Möjliga uttryck för detta kan vara att välja att agera konkret och kännbart mot en händelse som i mera rationella situationer annars inte skulle skapat incitament för att agera alls (eller lika starkt), just för att rädda sin legitimitet som ledare eller sin värdighet som politiker. Det kan också vara så att initiala diskussioner om eventuella åtgärder blir potentiellt lidande och avfärdande av idéer sker snabbt, eftersom vissa åtgärder inte passar in i Carters moraliska bild av världen.

Rådgivarinflytande bedöms efter uppvisad vilja från de inblandade utöver Carter att agera i en viss riktning, något som främst bedöms utifrån egna skrifter rörande händelsen.

Den internationella nivån behandlas främst utifrån ett amerikanskt perspektiv, främst utifrån hur Sovjetunionen beskrivs, för att på så sätt rättfärdiga agerande.

5 Analys/Resultat

Jag presenterar under denna rubrik det politiska händelseförloppet mellan Sovjetunionens invasion av Afghanistan den 24-25 december 1979 och Carters presentation av USAs beslut att inte skicka ett lag till OS i Moskva med tillhörande ultimatum, presenterat i Tv-programmet *Meet the Press* den 20 januari 1980. Som avrundning på kapitlet besvarar jag min frågeställning och ställer upp en förklarande matris för att förenkla en diskussion kring beslutet.

5.1 En övergripande syn

Den avgörande händelsen bakom beslutet att bojkotta Moskva-OS 1980 var Sovjetunionens invasion av Afghanistan 1980.

Den internationella situationen dagarna och veckorna direkt efter invasionen var spänd. De flesta amerikaner såg förhållandevis allvarligt på invasionen, så också Spigniew Brzezinski som enligt Sarantakes (2011: 75) var den som till en början ”ägde” händelsen i Vita Huset. Brzezinski hävdade i en promemoria (PM) till presidenten dagarna efter invasionen att detta var ett tecken på Sovjetunionens aggressivitet, påvisandes att det var deras fjärde internationella övergrepp sedan 1977, något som representerade ett svagt amerikanskt ledarskap på den internationella arenan. Agerandet i Afghanistan krävde en reaktion, allt annat skulle ses som amerikansk svaghet. Det bästa alternativet skulle vara en amerikansk intervention i Asien (Sarantakes, 2011: 75).

I sina memoarer kommenterar Carter Brzezinskis position i frågan något annorlunda, då Carter ansåg honom se nyktert på saken när eventuella åtgärdsplaner diskuterades. Enligt Carter skulle Brzezinski varit mycket oroad för de framtida relationerna länderna emellan. Detta samtidigt som Carter själv var ”...determined to make them pay for their unwarranted aggression...” (Carter, 1995: 486). Bilden av Brzezinski som en hardliner i frågan stärks istället av Kaufman (1993: 165) då han påpekar att Brzezinski tog tillfället i akt att måla upp Sovjetunionen som en skurknation. Brzezinski själv påpekar att han eftersträvade en kombination av åtgärder uni- och bilateralt som en slags minimirespons (Brzezinski, 1983: 430).

Vad var i själva verket syftet med en amerikansk reaktion på invasionen? Enligt en PM till Carter daterad den 31 december 1979 från utrikesdepartementet (State Department) fanns det tre olika mål: att få Sovjetunionen att betala ett allmänt pris efter brott mot internationella principer, dra tillbaka trupperna och avskräcka från framtida, liknande agerande (Sarantakes, 2011: 77).

Carters första konkreta reaktion på händelsen blev istället att skicka ett brev till president Brezhnev där han kommenterade invasionen och hur Sovjetunionens agerande riskerade ländernas goda relationer. Svaret lät inte vänta länge på sig, utan Brezhnev påpekade att USA inte borde lägga sig i Sovjetunionens interna angelägenheter och att ett mera nedtonat amerikanskt förhållningssätt vore bättre för alla parter (Sarantakes, 2011: 77).

Enligt Sarantakes såg utrikesminister Vance annorlunda på situationen jämfört med Carter och Brzezinski och påpekade i en dialog med Carter (oklart datum, mellan 25/12-31/12 1979) att agerande var nödvändigt, men inte specifikt vilken typ. I samma dialog nämndes dock en olympisk bojkott som ett alternativ (Sarantakes, 2011: 78-79).

Den 2e januari 1980 höll Nationella Säkerhetsrådet (NSC) ett möte på ämnet Afghanistan som kom att få betydelse för händelseutvecklingen. Medverkade på mötet gjorde bl.a. Carter, vicepresident Mondale, Brzezinski, Vance, Vice utrikesminister Christopher och presidentens rådgivare Lloyd Cutler. Som diskussionsgrund för mötet låg ett antal punkter framtagna av utrikesdepartementet som via Brzezinski tagits vidare till Carter och NSC-mötet (NSA a, 1980). Att få till ett snabbt, konkret svar mot Sovjetunionens agerande var det genomgående temat för mötet.

Frågan om deltagande i Moskva-OS fanns här med som alternativ och var uppe för diskussion, en fråga som Brzezinski kallade ”delikat”. Vice utrikesminister Christopher påpekade att frågan väckts bland NATO-länder i Europa och att det fanns ”...strong feeling in Europe against participating in the Olympics”. Brzezinski framförde då alternativet att ta en officiell position sägandes att en bojkott är under övervägande. Cutler påpekade då att en olympisk bojkott endast skulle vara lämplig om andra åtgärder vidtogs samtidigt och om alternativa tävlingar anordnades. Vance kommenterade emot detta förslag med moiveringarna att inblandning i olympiska kommittéernas jobb (som beslutar om deltagande) skulle undvikas (NSA a, 1980: 13).

Christopher fortsatte i Vances fotspår med att en bojkott skulle vara att ta händelserna för långt, då det var en icke-politisk handling som enbart skulle ses som destruktiv på den internationella arenan och drabba idrottarna mest. Dessutom skulle det amerikanska folket inte förstå syftet. Vance ansåg att ett spannmålsembargo skulle vara tillräcklig åtgärd. Brzezinski poängterade ett invägande av andra nationers agerande. Om flera nationer valde att bojkotta OS skulle detta ses som ett mera seriöst alternativ (NSA a, 1980: 14).

Brzezinski hävdar i sina memoarer att idén om bojkott först höjdes av vicepresident Mondale, något som inte bekräftas från annat håll. Han påpekade också att Vance var emot både en direkt bojkott och alternativet att flytta spelen (Brzezinski, 1983: 433).

Enligt Carter själv gav diskussionen honom kalla kårar, gick i linje med den föreslagna vägen att använda Europa: ”...our participation was raised by European countries and we will assess and review this position.” Givet att andra hade höjt frågan gjorde att USA därmed skulle ta ställning på nytt, och då i väga in andra länders ställningstagande vid beslutstagande (NSA a, 1980: 14-15). Detta

påpekade Carter också i sin dagbok: "Only if many nations act in concert would I consider it [boycott] to be a good idea" (Carter, 1995: 484).

Det finns också uttryck för en något annorlunda bild av de europeiska ländernas ställningstagande i frågan, då de påstås varit högst bekymrade över frågan och tveksamma över vart Carter-administrationen egentligen varit på väg i sin utrikespolitiska hållning (Kaufman, 1993: 166).

Den 4e januari 1980 talade så Carter till nationen rörande invasionen av Afghanistan. Han presenterade då ekonomiska sanktioner gällande exportförbud av högteknologisk utrustning, fiskeförbud för sovjetiska fartyg i amerikanska vatten och ett spannmålsembargo. Gällande OS påpekade Carter att USA helst skulle vilja delta men att Sovjetunionens agerande är en potentiell fara både för deltagare och för åskådare (NSA b, 1980: 3). Brzezinski såg spannmålsembargot som något presidenten fått från Vance, en idé han själv inte var helt övertygad om (Brzezinski, 1983: 431).

I sin dagbok påpekar Carter själv att andra åtgärder än en bojkott skulle vara mycket lättare att genomföra, till exempel en ökad militär närvaro i Indiska oceanen. Spannmålsembargot var nödvändigt, då han ville gå väldigt hårt fram mot Sovjet, speciellt vad det gällde ekonomiska sanktioner (Carter, 1995: 484-485).

Kaufman (1993: 165) påpekar att den olympiska bojkotten och andra förslag på reaktioner mot invasionen av Afghanistan var ett sätt för Carter att straffa Sovjetunionen i allmänhet för deras agerande, minst lika mycket som att få dem att faktiskt dra sig tillbaka från landet.

Så var övervägandet att bojkotta eller flytta OS officiellt, även om Carter aldrig verkar ha övervägt en flytt som ett seriöst alternativ. Redan 7e januari finns en anteckning om att ett sådant alternativ inte skulle ses som möjligt förrän i framtiden. Detta gav Carter också uttryck för senare, då han i sitt tal till nationen den 18e januari uttryckte en önskan om att en permanent plats för OS skulle upprättas fr.o.m. 1984 (Carter, 2010: 389, 393) Jag återkommer till detta tal.

Så långt verkade Carter nöjd med agerandet och via en handskrivna lapp från 9 januari så berömde han sina närmaste för agerandet, men med restriktioner: "1) Make no public statements on policy unless I have approved it. 2) Maintain strict confidentiality on discussions in progress. Sofar we've done well. We must not confuse the American people or other nations." (Sarantakes, 2011: 82).

Carter hade också viss anledning att vara nöjd så långt då Sovjetunionen började känna av spannmålsembargot tämligen omgående. Gällande OS-bojkotten hölls frågan fortfarande öppen, och det blev ett högintressant ämne i de inhemska tidningarna. Här lät stödet för en bojkott inte vänta på sig (Sarantakes, 2011: 84).

Den 10e januari presenterade bl.a. Washington Post en kolumn till stöd för en amerikansk bojkott och som påpekade hur stor prestigeförlust det skulle vara för Sovjetunionen om en bojkott kom till stånd. Andra stora tidningar, som New York Times, följde snart på i stödet. Det fanns alltså få ställningstaganden för ett OS utan politisk inblandning, snarare tvärtom (Sarantakes, 2011: 84).

I tidningarna presenterades också ett antal läsarundersökningar, oftast med ett brett stöd för en bojkott, som toppnoterade i ett 85,8 procentigt stöd i Washington Post. De officiella undersökningarna visade något lägre stöd: i ABCs

undersökning var 55 % för, 39 % emot, 6 % osäkra, i Gallups var 56 % för, 34 % emot och 10 % osäkra, i NBCs var 49 % för, 41 % emot och 10 % osäkra (Sarantakes, 2011: 86).

Från övriga länder var tankarna kring en bojkott delade, även om vice utrikesminister Christopher tidigare presenterat dem som positiva till bojkott. Det fanns initialt stöd från ett fåtal länder som exempelvis Storbritannien och Australien, samtidigt som andra ställde sig mer tveksamma, såsom Västtyskland. Länderna som inte tog ställning alls var överrepresenterade, något som inte var bra för Carter. (Sarantakes, 2011: 89, 91). Detta var dock inget som Carter lät sig påverkas av, tvärt emot sin tidigare inställning om att en bojkott endast var aktuell med säkert stöd från andra nationer (Sarantakes, 2011: 81)

Den 16 januari mötte Carter ett antal av sina inrikespolitiska rådgivare (Vance och Brzezinski var inte närvarande) för att diskutera bl.a. OS. Carter gav här Lloyd Cutler uppgiften att sätta samman regeringens position rörande OS. Sarantakes (2011: 92) tolkar detta som ett tecken på att Carter redan bestämt sig för att bojkotten skulle genomföras, då Cutler gjort sig känd för att enbart göra exakt så som presidenten vill, utan egna ändringar eller initiativ. Detta styrks också av den handskrivna lapp som lämnades ut från Carter dagen efter, den 17 januari: ”Jody [Powell], tell state & others (& you) to get out of the Olympics business. Let Lloyd & me handle it. JC” (Sarantakes, 2011: 92, Carter, 2010: 392).

Den 18e januari presenterade så Carter sitt beslut för sina utrikespolitiska rådgivare, fullt medveten om allvaret i något som han kallade ”... the toughest question of all for me.” (Sarantakes, 2011: 93-94). Till synes var det ingen som hade högljudda invändningar mot detta.

Den 20e januari framförde Carter sitt budskap i Tv-programmet *Meet the Press*: om inte Sovjetunionen skickat hem sina trupper från Afghanistan inom en månad skulle USA inte skicka något lag till OS i Moskva. Detta även om USA stod ensamma i frågan. Carter själv påpekar att han vid detta tillfälle inte insåg hur svårt det skulle bli att få med andra nationer på samma spår, speciellt då han inte ville ha någon övrig myndighetsinblandning (Carter, 1995: 491).

En månad gick utan att Sovjetunionen visade några tecken på att dra tillbaka några trupper, vilket de inte heller skulle göra förrän efter många år (Carter, 2010: 403). Bojkottsbeslutet skulle fullföljas.

Med denna riktning utpekad så var det praktiskt mycket svårt för den amerikanska olympiska kommittén (USOC), som teoretiskt ansvarar för frågan om deltagande, att ta ett annat beslut. USOC följde Carters linje i sitt beslut att inte delta från den 12e april 1980 (Carter, 1995: 535). Enligt vissa var detta i strid med flera ledamöters egentliga vilja och deras alternativ var i själva verket obefintliga.

Några månader efteråt kommenterade Carter själv bojkotten, som han såg som nödvändig, men trots allt hade den skadat honom politiskt, ”I was convinced that my decisions had been the right ones...” (Carter, 1995: 553).

Den 23e januari höll så Carter också ett State of the Union tal där han tog upp bojkotten, vilket var den passage som orsakade den överlägset största applåden i talet. I en efterhandskommentar beskriver Carter återigen beslutet om bojkott som

ett av hans svåraste beslut, men också en viss överraskning över att det som han såg som ”restricted Olympic games” ändå hölls, trots bojkott av totalt 61 nationer (Carter, 2010: 395).

5.2 Besvarande av frågeställning

En världsbild utgående ifrån realismen är på mitt fall högst applicerbar och förenklar förståelsen för behovet av ett agerande från USAs sida på invasionen av Afghanistan. Makt och säkerhet och styrkedemonstration stod genast i fokus, något som ledde till den amerikanska övertygelsen att agera efter invasionen.

Jag har nedan modifierat den ursprungliga ADA-modellen och lagt till en extra dimension kallad moral. Detta med hänsyn tagen till Carters extraordinära fokus och prioritering att göra det moraliskt rätta som konstant skiner igenom i hans agerande. Alternativen i tabellen är de som i högst utsträckning diskuterats som åtgärder i mitt material. Tabellen ska inte ses som en strikt resultatupställning, det vore en för stor förenkling, utan mer som ett visuellt diskussionsunderlag.

Ett amerikanskt förhållandevis snabbt agerande lyftes fram som nödvändigt för att inte verka svaga på den internationella arenan. Detta ledde till framtagande och genomgång av ett antal åtgärdsalternativ, varpå några av dem sorterades bort direkt via kognitiva genvägar (enligt poliheuristics teori), då de inte passade in eller hade tillräcklig vikt i den moraliska dimensionen som Carter värderade högst. Att inte agera var moraliskt otänkbart, att skicka trupper var inte tillräckligt moraliskt laddat och förknippat med för stora risker och att avbryta SALT II-avtalet gav inte heller moraliskt utslag, utan sågs som strikt säkerhetsinriktat.

De alternativ som fanns kvar skulle enligt teorin sedan behandlas rationellt, något som inte riktigt var fallet. Beslutet landade tillslut i punkterna 1 och 2 i tabell 2 nedan, något som ska ses som ett åtgärds paket. Carter ville agera hårt ekonomiskt och moraliskt och landade därför i dessa beslut.

USA bojkottade OS i Moskva med bakgrund i vad som (över-)tolkades som ett stort internationellt övertramp i Afghanistan, samtidigt som den inhemska politiska situationen krävde ett agerande mot detta, precis som president Carters egna moraliska bakgrund och värderingar. Militär- och avspänningspolitiska handlingar uteslöts snabbt mycket tack vare presidentens egna tolkningar och istället valdes handelsrestriktioner och ett icke-deltagande i OS som åtgärds paket.

ADA-modell OS-bojkott 1980							
		Alternativ					
		Ingen åtg.	Exportrestriktioner	Skicka trupper	Bojkott OS	Avbryta SALT II	Övriga påtryckningar
Dimensioner	Säkerhet						
	Politiska						
	Ekonomiska		2				
	Moraliska				1		

Tabell 2. (ursprungsmodell i Mintz och DeRouen, 2010: 88)

6 Diskussion

Att en bojkott av sommar-OS 1980 faktiskt kom till stånd var ett inte helt okomplicerat beslut. Vem som faktiskt lyfte idén till bojkott från första början är fortfarande inte helt klarlagt, även om Carter efteråt kom att ta på sig hela ansvaret för beslutet. Han har inte i något skede försökt skylla ifrån sig, även om han insåg att beslutet skadat honom politiskt. Detta tror jag berodde mycket på Carter-administrationens mycket bristfälliga förståelse för idrottens och OS värld i allmänhet. OS sågs i princip enbart som ett verktyg att använda mot Sovjetunionen och endast till del ur ett idrottsligt eller mänskligt perspektiv.

För att förstå det ”beslutspaket” som bojkotten var en del av måste man förstå hela den politiska bilden. Inrikespolitiken spelade en stor roll, precis i linje med mitt teoretiska ramverk, då det fanns en förståelse för och inte minst inledningsvis en folklig vilja att bojkotta spelen när beslutet togs i början av 1980. Detta glöms ofta bort i diskussioner kring beslutet i efterhand, då opinionen hann svänga avsevärt fram till spelens början samma år.

Carters personliga påverkan i beslutsprocessen kan inte lyftas nog, precis som Greenstein (2001) påpekar så har presidenten tveklöst en mycket tung roll vad gäller utrikespolitiken i USA. Carter var vid tillfället övertygad om att han tog rätt beslut, inte bara åtgärdsmissigt utan också moraliskt, något som han stått fast vid långt efteråt. För honom hade Sovjetunionen klivit över en tydlig gräns för vad som var ett acceptabelt agerande, något som ska ses i ljuset av hans moraliskt präglade utrikespolicy i allmänhet.

Detta krävde i sin tur i hans värld ett mycket kraftfullt fördömande från amerikanskt håll, dels för att inte tappa ansiktet internationellt, dels för att den amerikanska befolkningen ville ha det och dels för att han hade tagit rollen som den rättrådige och moraliskt agerande presidenten sedan tidigare. Han kunde inte stå passiv vid en händelse som Afghanistaninvasionen, inte med sina moraliska ståndpunkter, vald som en reaktion på tidigare skandalpresidenter. ”Domestic politics are the essence of decision” (Mintz och DeRouen, 2010: 79), vilket gör att Carter gjorde allt för att upprätthålla sin roll som den ”gode moraliske ledaren”.

Ur ett teoretiskt perspektiv var kopplingen till realismen hjälpsam på en internationell nivå, agerandet i Afghanistan sågs som ett hot mot den regionala säkerheten i regionen, en region där USA sedan tidigare haft stora intressen, men vid den aktuella tidpunkten tappat initiativet något. Detta underlättar förståelsen för det behov av handling som förelåg för USA.

Den poliheuristiska delen av det teoretiska ramverket ger en ökad förståelse för ytterligare delar av beslutsprocessen, men som alla teorier långt ifrån en fullvärdig förklaring. Den dimensionsbaserade förklaringen kan med fördel användas då jag anser att Carter distinkt kan knytas till en moralisk dimension i sökandet efter lämpliga handlingsalternativ. Detta med koppling till den icke-

kompensatoriska delen som gjorde att vissa handlingsalternativ uteslöts tidigt. Det icke-holistiska synsättet, där problematiken hanteras del för del är inte lika passande, då mer av en helhetsbild av Afghanistan-situationen hanterades av de inblandade.

Orderkänsligheten passar förhållandevis väl, då diskussionen om bojkott kom från någon i Carters närmaste stab kan detta tolkas som att det fanns en trygghet i att det skulle gå att genomföra. Här får nog Brzezinski tillskrivas den största rollen. Också satisfierandet stämmer in på bilden av beslutsfattandet då bojkotten dök upp lite som ett wild-card men sågs som lämpligt ur en moralisk synpunkt. Detta främst eftersom OS enligt de uppgifter Carter hade verkligen skulle slå mot den sovjetiska nationens självbild och hela folket på ett sätt som övriga åtgärder inte riktigt bedömdes uppnå.

Att inrikespolitiken skulle ha varit "the essence of decision", som Mintz och DeRouen (2010) tillhandahåller som övergripande bedömningsfaktor, kan tolkas på lite olika sätt. Den bakomliggande orsaken till bojkotten var invasionen av Afghanistan, men detta var en internationell händelse och inte en inrikespolitisk. Dock ska inte denna händelse ses som *anledningen* till bojkotten, utan enbart en bakomliggande faktor som krävde reaktion. Anledningen finns istället enligt mig inom det inrikespolitiska spektret i form av Carters strävan efter att agera som den rättfärdige presidenten i amerikanernas ögon.

Att upprätthålla bilden av sig själv och visa för folket att ett rättfärdigt agerande är krävbart på landets högsta beslutande post anser jag varit av stor vikt för Carter, inte enbart i förhållande till OS-bojkotten. Watergateskandalen hade fört med sig en misstro mot politiker som Carter i allra högsta grad ville motverka, även om detta på vissa sätt gjordes undermedvetet, något som jag anser bevisas av bojkottsbeslutet. Att detta inte betalade sig i form av ytterligare en mandatperiod är en annan fråga. Kanske hade väljarna redan glömt varför de röstade på Carter fyra år tidigare.

Den största teoretiska bristen ligger istället i poliheuristics andra steg, där de utsorterade handlingsalternativen skulle hanteras i mer rationella termer. Detta var inte fullt så tydligt gällande bojkotten, då denna på olika sätt skulle kunna ses som irrationell på grund av det initialt svaga stödet internationellt. Carter sa visserligen i efterhand att han inte för stunden insåg hur svår implementeringen skulle bli, och väljaropinionen för en bojkott var visserligen stark i ett initialt skede, men att säga att alternativet behandlades rationellt vore enligt mig att gå lite långt. Fokus låg istället fortsatt på att agera i enighet med en moralisk och rättfärdig linje samtidigt som man ville klämma åt sovjeterna ordentligt.

I linje med uppsatsen syfte, att undersöka när bojkotten som utrikespolitiskt verktyg är aktuellt, kan jag inte säga allt för mycket, då en generalisering utifrån ett fall inte är lämplig. Klarlagt är att det var en kombination av uppfattningar och händelser som bäddade för ett bojkottsbeslut.

Trots att generalisering inte är lämplig anser jag att jag till en liten del har bidragit till en förståelse för samtiden och nutiden och vad som skulle krävas för en framtida bojkott av ett stort idrottsevenemang. Om min uppsats i en friare utsvävning ändå ska kopplas till exempelvis OS i Sotchi 2014 eller OS i Peking 2008 och de diskussioner som förts kring en bojkott i dessa fall så finns det några

avgörande skillnader i fallen redan initialt. Globaliseringen har förändrat världen. Idrottens politiska position är annorlunda idag och har, om än inte fullt ut så i varje fall delvis, blivit mer erkänd. Presidenternas allmänpolitiska medvetande är i regel också större idag.

Några likheter har ändå dykt upp på senare tid. Rysslands annektering av Krimhalvön kan diskuteras i liknande termer som invasionen av Afghanistan 1979. Hade detta skett några månader tidigare, ex. inför OS i Sochi, hade situationen i alla fall varit *mer* lik år 1980, även om jag tror att det skulle krävas mer än så för en ny OS-bojkott. Jag lämnar här mitt spekulerande, med risk för att gå allt för långt i mina utsvävningar.

En metodologisk svårighet i uppsatsen var den tillit jag fick sätta till sekundärmaterial, då mycket av det primära material jag skulle kunna haft nytta av (presidentens noteringar, handskrivna lappar etc.) finns i USA. Detta har varit något av en begränsning för mig. Att kunna gå igenom Carter-bibliotekets samlingar hade varit oerhört spännande för att få en ännu bättre personlig bild av Carter och de övriga inblandade.

Inflytandet från Carters rådgivare i frågan om bojkott är något oklar. Brzezinski var sett till dokumentationen den som förde fram sin ståndpunkt tydligast. Vance kommenterar inte bojkotten mer än i en bisats i sin i övrigt tämligen heltäckande flera hundra sidor långa självbiografi (Vance, 1983). Ett specifikt inflytande från någon av kan inte säkerställas i frågan, även om de under ex. diskussionen vid NSC-frukosten den 2e januari kan sägas ha haft inflytande i beslutsprocessen.

Slutligen kan jag konstatera att mycket mer skulle kunna skrivas om just den olympiska bojkotten 1980, exempelvis varför beslutet tillslut har blivit så kritiserat, hur ”The Miracle on Ice” påverkade utgången, påverkan på Carters fortsatta politiska karriär, följderna för OS i Los Angeles 1984, etc. Jag anser att min uppsats i detta sammanhang inte enbart ska ses som en fallstudie rörande amerikansk utrikespolitik eller teoretiserande kring detsamma, utan också som ett handfast bevis på att idrott och politik oomkullrunkeligen hör ihop.

7 Referenser

- Beacom, Aaron, 2012. *International Diplomacy and the Olympic Movement: The New Mediators*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Boundless, 2014. "The Effects of Watergate", Hemsida. [Elektronisk] <https://www.boundless.com/u-s-history/the-conservative-turn-of-america-1968-1989/watergate/the-effects-of-watergate/> Hämtdatum: 2014-05-13.
- Bryman, Alan, 2012. *Social Research Methods*. Oxford: Oxford University Press. 4:e uppl.
- Brzezinski, Zbigniew, 1983. *Power and Principle: Memoirs of the National Security Adviser 1977-1981*. London: Weidenfeld and Nicolson.
- Carter, Jimmy, 2010. *White House Diary: Jimmy Carter*. New York: Farrar, Strauss and Giroux. Första upplagan.
- Carter, Jimmy, 1995. *Keeping Faith: Memoirs of a President*. University of Arkansas.
- FIFA, 2013. "FIFA Statutes 2013". *Fédération Internationale de Football Association*. [Elektronisk] http://www.fifa.com/mm/document/AFFederation/Generic/02/14/97/88/FIFA_Statuten2013_E_Neutral.pdf Hämtdatum: 2014-05-06.
- Freedom House, 2013. *Russia: Freedom of the Press 2013*. [Elektronisk] <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-press/2013/russia#.U2eacIfQs4w> Hämtdatum: 2014-05-05.
- Galeotti, Mark, 1995. *Afghanistan: The Soviet Union's Last War*. London: Frank Cass.
- Greenstein, Fred I., 2001. *The Presidential Difference: Leadership Style from FDR to Clinton*. Princeton: Princeton University Press.
- Hayes, Graeme and John Karamichas, (eds), 2012. *Olympic Games, Mega Events and Civil Societies: Globalization, Environment, Resistance*. London: Palgrave MacMillan.
- Houlihan, Barrie, 2000. "Politics and Sport" in Coakley, Jay och Eric Dunning (red.) *Handbook of Sports Studies*. London: Sage. ss. 214-229.
- Human Rights Watch, 2014. *Russia's Olympian Abuses*. [Elektronisk] <http://www.hrw.org/russias-olympian-abuses> Hämtdatum: 2014-05-05.
- IOK, 2013. "Olympic Charter" *Internationella Olympiska Kommittén*. [Elektronisk] http://www.olympic.org/Documents/olympic_charter_en.pdf Hämtdatum: 2014-05-06.
- Kaufmann, Burton I., 1993. *The Presidency of James Earl Carter Jr*. Lawrence: University Press of Kansas.
- Leicester, John, 2014. "Costly, Political, Successful: Sochi Olympics End" i *Yahoo Sports*. [Elektronisk] <http://sports.yahoo.com/news/farewell-sochi-russia-closes-costliest-133610379--spt.html> Hämtdatum: 2014-05-05.

- Mintz, Alex, 2004. "How Do Leaders Make Decisions? A Polyheuristic Perspective", in *Journal of Conflict Resolution* vol. 48 no. 3. ss. 1-13.
- Mintz, Alex och Karl DeRouen Jr., 2010. *Understanding Foreign Policy Decision Making*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Nafziger, James A. R. och Andrew Strenk, 1978. "The Political Uses and Abuses of Sports" in *Connecticut Law Review* Vol. 10, no. 259. ss 259-289.
- NSA a, 1980, National Security Council möte, 2 januari 1980. Tillgänglig via NSAs Hemsida. [Elektronisk] <http://nsarchive.chadwyck.com/home.do>
- NSA b, 1980. President Jimmy Carters tal till nationen, 4 januari 1980. Tillgänglig via NSAs Hemsida. [Elektronisk] <http://nsarchive.chadwyck.com/home.do>
- Orttung, Robert W. och Sufian Zhemukov, 2013. "The 2014 Sochi Olympic Mega-project and Russia's Political Economy" in *East European Politics*, [Elektronisk] <http://dx.doi.org/10.1080/21599165.2013.853662> Hämtdatum: 2014-05-06.
- Redd, Steven B., 2002. "The influence of Advisers on Foreign Policy Decision Making: An Experimental Study" i *Journal of Conflict Resolution*, vol. 46, no. 3. ss 335-364.
- Sarantakes, Nicholas, 2014. "Jimmy Carter's Disastrous Olympic Boycott" i *Politico Magazine*, [Elektronisk] http://www.politico.com/magazine/story/2014/02/carter-olympic-boycott-1980-103308_Page3.html#.U3TIEVeHWnE Hämtadatum: 2014-04-20.
- Sarantakes, Nicholas, 2011. *Dropping the Torch: Jimmy Carter, the Olympic Boycott and the Cold War*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Saum, Shane R., 2010. *The Olympic Cold War*. Master thesis. San Diego State University.
- Smith, Steve, Amelia Hadfield and Tim Dunne, (eds), 2008. *Foreign Policy, Theories, Actors, Cases*. Oxford: Oxford University Press.
- Tomlinson, Alan och Christopher Young, (red.) 2006. *National Identity and Global Sports Events: Culture, Politics, and Spectacle in the Olympics and the Football World Cup*. Albany: State University of New York Press.
- Transparency International, 2013. *Corruption Perception Index*. [Elektronisk] <http://cpi.transparency.org/cpi2013/results/> Hämtdatum: 2014-05-05.
- Vance, Cyrus, 1983. *Hard Choices: Critical Years in America's Foreign Policy*. New York: Simon & Schuster.
- Watergate-skandalen, 2013. *Columbia Electronic Encyclopedia, 6Th Edition*, s. 1, Literary Reference Center, via EBSCOhost, Hämtdatum: 2014-05-13.
- Westad, Odd Arne, (red.), 1997. *The Fall of Détente*. Oslo: Scandinavian University Press.
- Westad, Odd Arne, 1997. "The Road to Kabul" i Westad, Odd Arne (red.) *Fall of the Détente*. Oslo: Scandinavian University Press. ss. 118-148.
- Wohlforth William, 2008. "Realism in Foreign Policy" i Steve Smith, Amelia Hadfield och Tim Dunne (red.) *Foreign Policy: Theories, Actors, Cases*. Oxford: Oxford University Press.

- Xu, Xin, 2006. "Modernizing China in the Olympic Spotlight: China's National Identity and the 2008 Beijing Olympiad" in *Sociological Review*, vol. 54, ss 90-107.
- Yaffa, Joshua 2014. "The Waste and Corruption och Vladimir Putin's 2014 Winter Olympics" i *Bloomberg Businessweek*. [Elektronisk] <http://www.businessweek.com/articles/2014-01-02/the-2014-winter-olympics-in-sochi-cost-51-billion> Hämtdatum: 2014-05-05.

8 Bilagor

8.1 Bilaga 1. “Fundamental Principles of Olympism”

1.

Olympism is a philosophy of life, exalting and combining in a balanced whole the qualities of body, will and mind. Blending sport with culture and education, Olympism seeks to create a way of life based on the joy of effort, the educational value of good example, social responsibility and respect for universal fundamental ethical principles.

2.

The goal of Olympism is to place sport at the service of the harmonious development of humankind, with a view to promoting a peaceful society concerned with the preservation of human dignity.

3.

The Olympic Movement is the concerted, organised, universal and permanent action, carried out under the supreme authority of the IOC, of all individuals and entities who are inspired by the values of Olympism. It covers the five continents. It reaches its peak with the bringing together of the world’s athletes at the great sports festival, the Olympic Games. Its symbol is five interlaced rings.

4.

The practice of sport is a human right. Every individual must have the possibility of practising sport, without discrimination of any kind and in the Olympic spirit, which requires mutual understanding with a spirit of friendship, solidarity and fair play.

5.

Recognising that sport occurs within the framework of society, sports organisations within the Olympic Movement shall have the rights and obligations of autonomy, which include freely establishing and controlling the rules of sport, determining the structure and governance of their organisations, enjoying the right of elections free from any outside influence and the responsibility for ensuring that principles of good governance be applied.

6.

Any form of discrimination with regard to a country or a person on grounds of race, religion, politics, gender or otherwise is incompatible with belonging to the Olympic Movement.

7.

Belonging to the Olympic Movement requires compliance with the Olympic Charter and recognition by the IOC (IOK, 2013, s. 11-12).

8.2 Bilaga 2. FIFA stadgar 2013.

2. Objectives

The objectives of FIFA are:

a) to improve the game of football constantly and promote it globally in the light of its unifying, educational, cultural and humanitarian values, particularly through youth and development programmes;

b) to organise its own international competitions;

c) to draw up regulations and provisions and ensure their enforcement;

d) to control every type of Association Football by taking appropriate steps to prevent infringements of the Statutes, regulations or decisions of FIFA or of the Laws of the Game;

e) to promote integrity, ethics and fair play with a view to preventing all methods or practices, such as corruption, doping or match manipulation, which might jeopardise the integrity of matches, competitions, Players, Officials and Members or give rise to abuse of Association Football.

3. Non-discrimination and stance against racism

Discrimination of any kind against a Country, private person or group of people on account of race, skin colour, ethnic, national or social origin, gender, language, religion, political opinion or any other opinion, wealth, birth or any other status, sexual orientation or any other reason is strictly prohibited and punishable by suspension or expulsion.

4. Promoting friendly relations

1. FIFA shall promote friendly relations:

a) between Members, Confederations, Clubs, Officials and Players. Every person and organisation involved in the game of football is obliged to observe the Statutes, regulations and the principles of fair play;

b) in society for humanitarian objectives.

2. FIFA shall provide the necessary institutional means to resolve any dispute that may arise between Members, Confederations, Clubs, Officials and Players (FIFA, 2013, s. 6-7).